

Dokument nr. 8:55

(2000-2001)

Forslag fra stortingsrepresentanene Torbjørn Andersen, Lodve Solholm og Ulf Erik Knudsen om lov om opphevelse av lov 6. juni 1975 nr. 29 om eiendomsskatt til kommunane.

Til Odelstinget

Bakgrunn

Lov om eiendomsskatt til kommunane 6. juni 1975 nr. 29 gir kommunestyret rett til å avgjøre om det skal skrives ut eiendomsskatt i den enkelte kommune. Eiendomsskatt er således en ren kommunal skatt som ikke skal omfattes av inntektsutjevningen gjennom inntektssystemet. Kommunestyret fastsetter selv innenfor lovens rammer hvilke takster og regler som skal anvendes ved utskrivning av eiendomsskatt. Eiendomsskatten var tidligere regulert i de gamle by- og landskattelovene av 18. august 1911. Disse lovene ble slått sammen ved lov 6. mars 1975 og fikk sitt eget rettsgrunnlag i gjeldende lov om eiendomsskatt til kommunane 6. juni 1975.

Eiendomsskatt er en skatteform med lange tradisjoner i Norge og var på 1800-tallet kommunenes viktigste inntektskilde. Eiendomsskattens betydning som kommunal inntektskilde er senere blitt sterkt redusert. For 2000 er inntektene anslått til 2,8 mrd. kroner fordelt på rundt 200 kommuner som i dag har innført eiendomsskatt. Som kommunal inntektskilde er derfor eiendomsskatten i dag blitt marginal.

Eiendomsskatt var tidligere begrunnet i å skulle være en form for betaling av kommunenes utgifter til vei, vann, avløp og andre kommunale fellesoppgaver. En vesentlig del av denne begrunnelse falt imidlertid bort etter at det ble innført hjemmel for direkte innkreving av vann- og avløpsavgifter ved lov 14. mars 1975. Innkreving av eiendomsskatt kan derfor anses som en dobbeltbeskatning av fast eiendom.

Eiendomsskatt representerer således i dag en meget dårlig begrunnet særskatt på fast eiendom.

Skatt etter evneprinsippet

I tillegg til ovennevnte dobbeltbeskatning rokker også eiendomsskatt ved prinsippet om å skulle betale skatt etter evne. Enhver boligeier som pålegges eiendomsskatt må i følge loven betale eiendomsskatt ut

fra en takstvurdering basert blant annet på størrelse, beliggenhet, utsikt og antatt salgsverdi på boligen. Taksten fastsettes helt uavhengig av eieres inntekts- evne, kapitalformue, påhvilende lånegjeld eller antall personer som bor i husstanden. Dette gir eiendomsskatten en usosial profil som ikke kan sies å være i tråd med prinsippet om å betale skatt etter evne.

Hva er på bymessig vis?

Det hefter også vesentlige uklarheter for lovens virkeområde. I eiendomsskatteloven slås det uttrykkelig fast at kommunene kun har lovhjemmel til å innføre eiendomsskatt på private boliger som ligger i klart avgrensede områder som helt eller delvis er utbygd på bymessig vis. I et boligområde som ikke er utbygd helt eller delvis på bymessig vis er det følgende forbudt å innføre eiendomsskatt. Hva som kan defineres som bymessig vis er imidlertid ofte svært vanskelig å avgjøre. Dette skaper en betydelig uklarhet om hvor kommunen kan trekke opp grensene for hvor eiendomsskatten er lovlig å innføre. Det finnes mange eksempler på at kommune- eller bystyret innfører eiendomsskatt i områder som slett ikke fremstår som klart bymessig slik loven krever. Loven er så uklar på dette helt sentrale punkt at det representerer et alvorlig problem for rettssikkerheten til boligeiere som pålegges eiendomsskatt. Svært mange boligeiere mener de slett ikke bor i noe bymessig strøk og følgerlig raser mange over å måtte betale en eiendomsskatt som de mener kommunen pålegger dem ulovlig. Det har vært reist flere rettssaker de senere år mot kommuner som har innført eiendomsskatt for å avklare hva som skal forstås med bymessig utbygde strøk. Dette vitner om hvor vanskelig loven er å tolke på dette viktige punktet. Lovens store uklarhet på dette svært sentrale punkt er således et annet argument som taler for å avvikle loven.

Eiendomsskatt på kraftanlegg, verker og bruk

Lov om eiendomsskatt hjemler foruten retten for kommunene til å innføre eiendomsskatt på private eiendommer, også retten til å pålegge eiendomsskatt på verker og bruk inklusive kraftverk. Denne retten gjelder innen hele kommunen uavhengig av om det er tale om en bebyggelse som arter seg som «på by-vis» eller ikke. Her skilles det altså ikke mellom bymessig og ikke bymessig strøk slik loven gjør for private boligeiendommer. Når det gjelder kommunenes muligheter til å skrive ut eiendomsskatt på kraftanlegg, så bør det vurderes å utarbeides egne kompensasjonsordninger for kraftkommuner som kan tape betydelige inntekter på bortfall av eiendomsskatt på kraftverk. Bortfall av kommunenes muligheter til å kreve inn eiendomsskatt på kraftanlegg vil først og fremst ha økonomisk betydning for små kommuner i distriktene. For å unngå at distriktskommuner blir økonomisk skadelidende ved bortfall av inntekter fra eiendomsskatt på kraftanlegg bør det gis økonomisk kompensasjon gjennom endringer i inntektssystemet eller gjennom justeringer av satsene for naturressurs-skatt.

Ulik praksis fra Fylkesmennenes side vedrørende eiendomsskatt

I Ot. prp. nr 44 (1974-75) gis det klart uttrykk for at kommunene bør stå relativt fritt når det gjelder å utnytte det kommunale skattegrunnlaget. Flere kom-

muner føler seg imidlertid sterkt presset til å innføre eiendomsskatt av fylkesmannen. Årsaken er at flere fylkesmenn stiller innføring av eiendomsskatt som kriterium før man vil tildele kommunene eventuell ekstraordinær økonomisk støtte fra staten. For enkelte kommuner med en presset økonomi synes innføring av eiendomsskatt i realiteten snarere å være obligatorisk enn frivillig. Dette er i så fall klar motsetning til hva som kommer til uttrykk i Ot. prp. nr. 44 (1974-75) der det gis klart uttrykk for at eiendomsskatten er en frivillig kommunal skatt.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende:

f o r s l a g :

Vedtak til lov
om opphevelse av lov 6. juni 1975 nr. 29 om
eigedomsskatt til kommunane

I

Lov 6. juni 1975 nr. 29 om eigedomsskatt til
kommunane - oppheves.

II

Loven trer i kraft fra 1. januar 2002.

20. februar 2001